

Název specializované mapy s odborným obsahem:

Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice

Autor / autoři: **Jiří Skuhrovec, Šimon Zeman, Kateřina Křížová, a Hana Platková**

Název organizace: **Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.
Univerzita Karlova v Praze**

Místo vydání: **Praha, Ruzyně**

Rok vydání: **2022**

Popis novosti mapy

Specializovaná mapa (N_{map}) „Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice“ poprvé dokumentuje výskyt tohoto invazního organismu v České republice od roku 2018 až po současnost. Naším záměrem je zaznamenat výskyt tohoto významného škůdce na území ČR.

Kněžice mramorovaná (*Halyomorpha halys*) představuje jeden z nejnovějších přírůstků do české fauny ploštic. Tato invazní ploštice dovede napáchat značné škody v zemědělství, především na ovoci a zelenině, ušetřeny nejsou ani malé zahrádky a sady. V ČR byla poprvé objevena v roce 2018, dnes už ji můžeme nalézt běžně v Praze, Brně, ale také Kralupech nad Vltavou, Kutné hoře, Českých Budějovicích, Olomouci, a několika dalších městech na Moravě. V nejbližší době můžeme očekávat další šíření po území našeho státu. Podobně jako u ostatních škůdců je míra škodlivosti kněžice mramorované odvislá od množství jedinců napadajících zemědělské plodiny.

Informace o rozsahu využití mapy

Vytvořená mapa poslouží při předpovídání dalšího šíření tohoto invazního druhu a také možnost zaměřit monitoring na dosud „bílá“ místa na mapě. Dospělci se mohou od místa výskytu mohou šířit i více než 10 kilometrů díky aktivnímu letu.

Specializovaná mapa (N_{map}) „Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice“ je zdarma k dispozici všem zájemcům na webové stránce: **www.najdi je.cz**

Informace o přínosech mapy pro uživatele

Kněžice mramorovaná byla u nás poprvé potvrzena v roce 2018 v Lukové u Přerova, koncem téhož roku byla zaznamenána i v Praze u Holešovické tržnice, kam se pravděpodobně dostala spolu s dovezenou zeleninou či ovocem. Vzhledem k velmi širokému spektru živných rostlin dovede kněžice mramorovaná způsobovat poškození na mnoha druzích pěstovaných plodin. Dospělci i nymfy sají na listech a plodech, při sání na plodech dochází k deformaci a nekróze. Místo vpichu slouží následně jako vstupní brána pro nejrůznější houbové a bakteriální patogeny. Kromě přímého poškození plodin může kněžice mramorovaná škodit i svými zápachajícími sekrety, které znehodnocují plody.

Na podzim vyhledávají kněžice vhodné místo k přezimování, což vede často k jejich zaletování do budov, kde se schovávají do nejrůznějších spár a škvír. Někdy mohou takto přezimovat tisíce jedinců, kteří pak svým hlasitým letem a zápachem znepříjemňují život obyvatelům domu. V roce 2021 začala monitorovat tuto kněžici platforma NAJDI.JE, která využívá principy Občanské vědy. Díky zapojení široké veřejnosti do monitoringu je možno získat velké množství dat i na soukromých pozemcích, kam inspektoři nemají přístup. Díky detailnímu mapování výskytu tohoto škůdce je možné předpovídat další šíření tohoto druhu, a následně máme možnost včas aplikovat ochranu.

Seznam odborných podkladů, které předcházely vypracování mapy.

K tvorbě mapy byly využity čtyři zdroje dat:

1, data získaná od široké veřejnosti v rámci projektu Občanské vědy NAJDI JE!

(www.najdi.je.cz) (projekt **QK22020019**)

2, data získaná z ÚKZUZ

3, data získaná z AOPK (NDOP)

4, data získaná z aplikace iNaturalists

Dedikace:

Specializovaná mapa s odborným obsahem byla vypracována v rámci výzkumného projektu/podpory na rozvoj výzkumné organizace č. **MZe-RO0418 a QK22020019**.

Jméno oponenta (kteří zpracovali posudky) a názvy jejich organizací.

Ing. Vladan Falta, Ph.D.; BIOCONT LABORATORY spol. s r.o., Modřice

Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice

